

նակին, ասել կամենալով, թէ Ս. Գրիգոր և իւր նըման նահատակներն աներևութաբար ուխտապահներ չեստ էին, նոցա պաշտպան և նոցա ուրախակից, նոյն Ե. դարում Ս. Գրիգորի անուանը նուիրուած մատուռներ և եկեղեցիներ ևս կային. այսպէս օրինակ Գրասխանակերտցին Յովհաննէս, Թովմա Արծրունին և Վարդան պատմիչ որոշ յայտնում են, որ Ս. Վարդան Մամիկոնեան Դունի մարզպանին հալածեց, հրոյ պաշտօնեաներին պատուհասեց, բազինը կործանեց և տեղը շինեց «եկեղեցի մեծ անուանակոչութեամբ սրբոյն Գրիգորի.» նմանապէս Փարպեցին և Ստեփաննոս Օրփէլեան յիշում են Բագաւանի Ս. Գրիգորի մատուռը:

Այս ամէնից հետևում է, որ Ե. դարում Հայոց մէջ արդէն զարգացած էր Ս. Լուսաւորչի յիշատակը և նշխարները մեծարելու գաղափարը, որն և գործ դրուեցաւ առաւելապէս կրօնական մաքառման ժամանակ. Թէև Ստեփաննոս Ասողիկ ականդում է, որ Ս. Լուսաւորչի նշխարներն յայտնուել են Վահան Մամիկոնեանի մարզպանութեան ժամանակ, իսկ Մխիթար Այրիվանեցին այդ դէպքը գնում է 500—520 թուականներին, սակայն Փարպեցու խօսքերից և վերը յիշուած բացատրութիւններից պարզ երևում է, որ այդ սխալ է. Թերևս, ինչպէս Չամչեանն է կարծում (Ա. 653), Ասողիկի տեղեկութիւնները վերաբերում են Աղուանից ս. Գրիգորի նշխարաց